

Høring

Forslag til lov om god handelsskikk i dagligvarekjeden

NorgesGruppen viser til brev datert 26. april 2019 der Nærings- og fiskeridepartementet sender et oppdatert forslag til lov om god handelsskikk på høring.

God handelsskikk er en integrert og viktig del av NorgesGruppens forretningsdrift og vi opplever at forholdet mellom leverandørene og dagligvarekjedene generelt er basert på redelighet og forutberegnelighet, og at partene respekterer hverandres rettigheter.

En viktig forutsetning for å innføre en dagligvarelov og et handelstilsyn, er at dette bidrar positivt til å styrke forbrukerinteressene. Lov og handelstilsyn må ikke bidra til økt byråkrati eller på andre måter være en kostnadsdrivende faktor for dagligvarekjedene og leverandørene.

For å sikre fordeler for forbrukerne i form av lavere priser, bedre kvalitet mv. er det viktig at det legges til rette for ryddige og effektive forhandlinger og kontrakter. Forhandlinger om pris og kvalitet er til fordel for forbrukerne. Lov om god handelsskikk må ikke medføre reguleringer som hindrer effektive forhandlinger.

NorgesGruppen har strukturert kommentarene i dette høringssvaret etter departementets høringsnotat.

Lovens formål

- NorgesGruppen er enig i at hensynet til økt forbrukervelferd bør være det bærende prinsippet for håndhevelsen og tolkingen av lovens bestemmelser, og støtter at formålsbestemmelsen bør være et avgjørende tolkningsmoment ved anvendelsen av lovens bestemmelser.
- NorgesGruppen er positiv til at det oppstilles et krav for inngrep etter lovforslagets §§ 14 og 15 at det må sannsynliggjøres at atferden er i strid med lovens formål. At sannsynliggjøring av negative konsekvenser for forbrukerne er et vilkår for å gripe inn mot en handelspraksis er etter vårt syn imidlertid et så viktig premiss at dette bør komme klarere frem i selve lovteksten.

Lovens virkeområde

- Ettersom lovens bestemmelser retter seg mot handelspraksis mellom konkrete leverandører og kjeder, er det ingen grunn til at tredjeparter skal ha mulighet til å inngi klager. For at en handelspraksis skal kunne være i strid med loven, kreves det innsikt i det konkrete avtaleforholdet, noe bare de aktuelle leverandørene og dagligvarekjedene vil ha. En klagerett for tredjepartsaktører antas å medføre betydelig merarbeid for håndhevingsorganet.

NorgesGruppen ASA

- Det er noe uklart hvilke detaljister loven gjelder for. Dagligvaremarkedet har opplevd en betydelig bransjegliding de siste årene, hvor aktører som Europris, Normal mv. selger dagligvareprodukter i direkte konkurranse med dagligvarekjedene. Også kiosker og bensinstasjoner selger i økende grad dagligvarer. Det bør klargjøres at loven skal gjelde for alle som selger dagligvarer.
- Det er videre uklart om aktører som Servicegrossistene og andre spesialgrossister vil omfattes. Disse konkurrerer direkte med ASKO i storhusholdningsmarkedet og det fremstår derfor som uklart hvorvidt ASKO vil være underlagt en strengere regulering enn selskapets konkurrenter.

Organisering av tilsyn

- Etter NorgesGruppens vurdering er etablering av et særskilt ombud/tilsyn den mest egnede modellen. Dette vil ha flere fordeler sammenliknet med å legge tilsynsoppgaver til et eksisterende tilsyn, blant annet ved at man gjennom en rendyrket ombudsmodell sikrer fokus på det utpekte tilsynsområdet. Etter vårt syn vil samlokalisering med en eksisterende tilsynsmyndighet være hensiktsmessig ut fra et kostnadsperspektiv. Tilsynet vil fungere best dersom det opptrer som et ombud, med fokus på dialog mellom partene, til det beste for forbrukerne.
- Hvordan tilsynet organiseres er likevel av subsidiær betydning til den konkrete håndhevingen av loven og hvilke fullmakter tilsynet gis. Fra NorgesGruppens ståsted er det sentrale ved opprettelsen av tilsynet at håndhevingen skjer på en enkel, effektiv og fleksibel måte, og ikke bidrar til konfliktskapende og ressurskrevende prosesser

Krav til skriftlighet og fullstendighet

- NorgesGruppen opplever ikke at avtalene som inngås med leverandørene er ufullstendige hva gjelder partenes fastsatte rettigheter og plikter.
- NorgesGruppen støtter at handelstilsynet ikke gis myndighet til å gå inn og overstyre aktørenes avtalefrihet og at det ikke stilles krav til hvilke elementer avtaler skal inneholde. Markedsaktørene er nærmest til å fremforhandle effektive og gode kontrakter.
- NorgesGruppen er videre enig i at det primært vil være avtalerettens regler og prinsipper som må være styrende for avklaring av innholdet i hver enkelt avtale. Kravet til avtalers klarhet og grunnleggende krav til risikofordeling mellom partene følger allerede av avtaleretten.
- Det er videre riktig at tilsynet ikke gis hjemmel til å kunne utfylle avtalen, da det er partene som er nærmest til å avklare de avtalerettslige forpliktelsene som følger av avtalen. En innblanding fra myndighetenes side vil kunne føre til en forskyvning av ytelse/motytelse som ligger i avtaler og dette vil kunne føre til et effektivitetstap.

Forretningshemmeligheter

- Etter NorgesGruppens syn etterlater høringsbrevet et inntrykk av at det er leverandørene som må beskyttes fra misbruk fra dagligvarekjedenes side. Dette er ikke en korrekt beskrivelse av realitetene i dagligvaremarkedet. Dagligvarekjedene investerer betydelige beløp i produktutvikling, teknologi og innovasjon, og har det samme behovet for beskyttelse som det leverandørene har. Gjennom avtaler om produksjon og leieproduksjon får leverandørene tilgang til betydelige mengder forretnings sensitiv informasjon som kan misbrukes. Det forutsettes derfor at dagligvarekjedene gis en like sterk grad av beskyttelse som leverandørene.

- Videre bør forholdet til markedsføringslovens regler, og praksis knyttet til denne, klargjøres. Det finnes omfattende praksis knyttet til produktetterlikninger fra Næringslivets konkurranseutvalg og fra domstolene. Praksis knyttet til privatrettslig og offentligrettslig håndhevelse bør være sammenfallende, da regelsettene bygger på og skal ivareta de samme grunnleggende hensynene.

Beskyttelse av investeringer

- Etter NorgesGruppens syn er den foreslåtte bestemmelsen for vag og legger i for stor grad opp til en skjønsmessig vurdering. Vi ser heller ikke behovet for innføringen av en slik regel. Hva som er en avtaleparts berettigede forventninger beror på hva som er avtalt mellom partene. Avtalerettens grunnleggende prinsipp om at avtaler skal holdes gir markedsaktørene et tilstrekkelig vern for investeringer som er gjort i forbindelse med konkrete avtaler.
- I den grad en aktør mener å ha en berettiget forventning om eksempelvis et langvarig avtaleforhold, må denne aktøren avtalefeste en slik rettighet. Dette vil gi aktørene en høy grad av forutberegnelighet. Partene er selv nærmest til å ivareta sine interesser gjennom tilpassede og effektive kontrakter, og en innblanding fra myndighetene om hva som er berettigede forventninger (som ikke er avtalefestede) vil være uheldig.

Oppsigelse og delisting

- NorgesGruppen mener det er viktig å tydeliggjøre hva man legger i begrepet delisting. Sortimentet i dagligvarekjedene endres fortløpende, innenfor avtalte tidsfrister. Hensikten med endringer i sortimentet er å vinne forbruker, skape konkurransekraft og sikre lønnsomhet. Både kjedene og leverandørene er tjent med et optimalt varesortiment.
- Det er dagligvarekjedene, med sin daglige kontakt med kundene, som er nærmest til å vurdere hva som er et optimalt varesortiment.
- NorgesGruppen advarer mot å byråkratisere endringer i varesortimentet. Dagens praksis med tydelige frister for delisting bør være tilstrekkelig for å sikre nødvendig forutsigbarhet for leverandørene.

Veiledning og informasjon

- Etter NorgesGruppens syn bør det fremkomme av lovteksten at tilsynet har en plikt til å søke å oppnå en minnelig løsning før tilsynet eventuelt starter en prosess mot et mulig vedtak. Dette er en så viktig prosessuell forutsetning at den bør fremgå direkte av lovens ordlyd. Det er etter NorgesGruppens syn ikke tilstrekkelig at dette er klart forutsatt i lovens forarbeider.
- NorgesGruppen støtter at loven først og fremst skal håndheves gjennom veiledning og dialog. De grunnleggende synspunktene om at tilsynsordningen skal være enkel, effektiv og fleksibel, og ikke bidra til konfliktskapende og ressurskrevende prosesser, taler for at forhandlingselementet bør utgjøre kjernen i tilsynsordningen.

Vedtak om påbud, forbud og overtredelsesgebyr

- NorgesGruppen er positiv til at departementet legger opp til at vedtak om påbud eller forbud er subsidiære virkemidler til forhandlinger og dialog. Videre vil det være ressursbesparende at tilsynet først må ilegge et vedtak om forbud før det kan bli aktuelt å ilegge overtredelsesgebyr for brudd på et slikt vedtak. Det vises i denne sammenheng til at denne type

håndhevningssystemer har vist seg å være effektiv for Forbrukertilsynets håndheving av markedsføringsloven.

- For at tilsynsmodellen skal være enkel og ubyråkratisk, bør den innrettes slik at saker kan løses uten at tilsynsorganet treffer vedtak eller ilegger gebyr. En forhandlingsmodell er etter NorgesGruppens syn å foretrekke fordi tradisjonelle håndhevingsformer fører til langvarige og ressurskrevende prosesser. En forhandlingsmodell vil kunne styrke legitimiteten til og oppslutningen om tilsynsordningen, ivareta hensynet til fleksibilitet, enkelhet og effektivitet, og å bidra til at aktørene endrer atferd etter en lite ressurskrevende prosess.

Taushetsplikt og beskyttelse av kilder

- Det er vanskelig å se for seg hvordan forhandlingsmodellen skal kunne ivaretas, samtidig som det foretak som har tipset tilsynet om et mulig lovbrudd skal holdes konfidensielt. Ettersom det må antas at det først og fremst vil være aktører som hevder å ha blitt utsatt for et lovbrudd som vil klage på et mulig lovbrudd, vil tilsynet måtte avsløre foretakets identitet for at det skal være mulig å komme frem til en minnelig løsning. Hensynet til kontradiksjon og muligheten for å ta stilling til om man har brutt loven tilsier klart at den som har fått en klage mot seg får gjøre seg kjent med hvem klager er.

Oslo, 13. juni 2019

NorgesGruppen ASA

Per Roskifte
konserndirektør